

حیات

میانہ رانما میانہ... دیارِ دانا ہر وہ میانہ قاتلم...
- نیچہ -

نومبر ۱۰ غرور شدہ .

سنہ لکی پوسٹ ایلہ ۵ لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ۵ دولار)

ایونہ و اعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسہ
مراجعت ایدیلیلر .
یازی ایشلرینک مرجعی آفرہ مرکزدر .

ادارہ مرکزی :

آفرہ دہ ، استانبول جلدستندہ آفرہ
معاونت امینلکی پشندہ کی دائرہ

استانبول بوروسہ :

استانبول دہ ، پاشا عالی جلدستندہ دستلی پرشپہ
ادارہ خانہ کی ماحظندہ کی دائرہ
تلفون : ۳۶۰۲

۱ نجی جلد

آفرہ ، ۱۰ شباط ، ۱۹۲۷

سای : ۱۱

لسانمز ، سلاممز ...

لسانمز قارشئ اہمالکار لغمز قالبا معروف
حدی جوق آشمش اولاجق کہ صوک کونلردہ
غزتہ و مجموعہ لردہ انک مہم بحثلردن بری دہ بو
اولدی . حقیقہ ملی لسانمز یک فناخیر بالایورز .
نعمناستنز ونہ لزومسز بر آلائی اجنبی کملری
قونوشور کن ، یوزار کن انسانک قانی دو کدوراجق
برلاقیدی ایلہ ، قوللانوب دوریورز . مثلاً : یک اعلا
ہوا جریانی دیمک ممکن ایکن و شیمدی بہ قادر ہب
بویلہ دیمش ایکن باقیورسکز غزتہ نک بری
غریب دن بحث ایدر کن و قوران دہ رمدن چکنمہ بی
توضیہ ایدیور . ہر کسک بیلدیکی دیواراعلافی
رینہ د آفیش ، دینور وونکلا کتفا ایدیہ یہ رک
د آفیشاؤ ، تصویر دہ لسانہ صوقولیور . یا اکلش
قوللانیلان اجنبی کملرینہ نہ دیورسیکمز ، مثلاً
قابوتاؤ ... بو کملہ یی و قابوتاؤ شکندہ یازماہان بر
غزتہ بہ قادر تصادف ایدیلیلر .

بولاقیدی یالکمز غزتہ لورہ ، یالکمز علی العادہ
مکالمہ لردہ انحصار ایچہ بور . ایشتہ انک بویوک
علم و عہدت مؤسسہ سی اولان دارالفنونک ادبیات
فکولتہ سہ مربوط ایکی مؤسسہ نکا - حماری :
تورکیہ دالتیو سہ سی ، تور قولورزی ، مؤسسہ سی
ہیچ اولماز سہ دوغرو دن دوغرویہ تور کملکلا
و تور کملہ ایلہ علاقہ دار برعلی تحریات مؤسسہ سہ
داهاتور کملہ براسم طاقتیلا ماز میدی ؟

صوکرا دقت بویورولیورمی ، لسانہ یالکمز
اجنبی کملر کیرمہ یور ، یاواش یاواش اداتلر
و قوللانیلہ قاعدملردہ کیریور : ... جسم

.. نیست ، .. لوژی ، .. لوژیک ، .. ٹیک ،
.. یوآر ... ، لاحقہ لری دانا شیمیدین
تور کملہ یہ بورونلری صوقدیور . ہلہ بعضاً نہ
غریب کملہ تصادف ایدیلیلور . ایشتہ برتنامہ سی :
کانیست ، کانجی دیمک اولاجق .

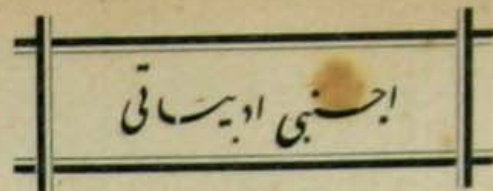
با فرانسزجہ بیلیمہ یئرک بعضاً بو مودا
یوزندن دوشدکری کولونج وضعیتہ نہ دیرسکز ،
ایشتہ بونلرک انک پارلاق مثاللرندن بری : کچن
آیلردہ ازمیتدہ جیقان بر غزتہ اورادہ کی اورتا
مکتبہ مختلط تدریسات یاپیلما سی مناسبیلہ
معارف مدیرندن ستایشلہ بحث ایدر کن دلیہ رتہ ن
معارف مدیرمز ، دیور ... !

تور کملہ من کوندن کونہ سادہ لہ شور
و کوزہ لہ شور . و بو کونکی حالیلہ بو کونکی
تفکر مزی تمامیلہ افادہ یہ آلوریش - لی بر آلت
حالی دہ آلدی ... یالکمز براز دقت ایچہ کدہ
اوق مغشوشیدن قورتارسق ، ظن ایدہ رم کہ
سوکلی دیلممز شیمیدی انک بویوک خدمتی
یامش اولوردق ... ہیچ اوزولمہ دن لسانمز
دولتور دیغمز یابانجی کملر باری فلسفی ، علمی
وفنی تعبیر اولہ انسانک جانی یانما یاجق ...
حالبوکہ صوک سنہ لردہ بیلشیق بیلشیق دیلرہ
دولاشان اجنبی کملرک یوزدہ دوقسانی تصلف دن
باشقاریشہ یاراما یاجق معاسزلقلردر . بعضیلری
بو کچی کملرہ برین الملل باقتاسی یامش دیورلر .
کویا دقت بول ، د آباق طوی ، دینہ مزمش ، چونکہ
بو کملہ بین الملل قوللانیلان بر تعبیر ایش ... حالبوکہ
بونی دنیانک انک بویوک ملتارندن بری اولان آلمانلر
لسانلرینہ د فوس بال ، دیہ ترجمہ ایدہ رک
آمشلردر ، بو بین الملل لکدہ خاطر دہ طوتوماسی
ایجاب ایدن بر مہم جہت دہ بعضاً شکلا بر برینہ
بکمزہ یں کملرک ییلہ مختلف لسانلردہ آبری آری

تلفظ ایدیلیلکی در : مثلاً : Culture کلمہ سی بین المللدر ،
لاکن یالکمز معنی اعتباریلہ . (اودہ بدرجہ یہ
قادر یہ فرقلی اولق اوزرہ) ؛ یوقسہ بو کملہ یی
فرانسزلر د کولتور ، تلفظ ایدرلر ، انکلیزلر
د کلچور ؛ آلمانلر ایسہ بونک ہم املاسی ،
ہم دہ تلفظی دہ کیشدیرمشلردر . مختلف ملتلر
آراسندہ املا و تلفظ اعتباریلہ ہیچ بر تحولہ
اوغرامادن قوللانیلان حقیقہ بین الملل کملر
بلکہ عشرات مرتبہ سنی بولما یاجق درجہ دہ
آزدر . بز بویلہ بین الملل دیہ ہیچ فرقندہ
اولمادن لسانمز خالص فرانسزجہ کملری - ہم دہ
اصلی تلفظلرینہ دینی بر حاسبتلہ مربوط قالمق
شرطیلہ - دولدوروب دوریورز ... بو کیدیشلہ
اون اون بش سنہ صوکرا کوزل واصل
تور کملہ نک ، مع الاسف ، برنوع دلیغو آفرانقاہ
حالی آلماسی احتمالی جوق قوتلیدر .

یکی رفکری افادہ ایچین محتاج اولدیغمز کملہ یی
خالص تور کملہ اولارق یکیدن یاپامہ یورسق
باری بومقصد ایچین یاشایان برلساندن حاضر کملہ
آلماسق دہ مثلاً بوتون آوروپا ملتلرینک یابدقلری
کچی لاتینجہ ، ویا یونا نجہ دن جذری آلق صورتیلہ
تور کملہ اداتلرک یاردیمیلہ یکی کملر یاسق
و تلفظلرینہ دہ دیلمزک آہنک نہ اویدورسق
لسانمزک اصالتی قورومش اولوردق . ناصیل کہ
اسکیدن عربجہ دن کملر آلیر کن بویلہ یاپیوردق ،
عربلرک تصرفلرینہ ذرہ قادر اہمیت ویرمہ دن
عرب کملرینہ ایستہ دیکمز کی تصرف ایدیوردق
و بویلہ جہ یک اعلا بر آلائی یکی - و یالکمز تور کملہ دہ
قوللانیلما سی اعتباریلہ تور کملہ - کملر یامش دق .

لسانمز قارشئ کوستر دیکمز بولاقیدی نک
بویوک بر اجتماعی تہدکسی اولدیغنی دہ اونو تمامالی یز
تور کملہ اسکیدن ایکی ایدی : د اوقومشلر ،

II

اوقرایانیلر

قبل المیلاد بشنچی عصرده هرودوت ، قارا ده کیرک شمالی ساحلرلرده تاسیس ایدیلن یونان شهرلری زیارت ایتدکن صوکر دینه بر قیلرخی تعقیب ایدرک استه پلر ایچنه کیرمش و اوتارنخده استه پلرده یاشایان قوملری طایفه موق اولشدر . هرودوت دون نهرندن طونه آغیرلرینه قادار بوتون استه پ ساحه سته « سیتیا » آدی و بریور ؛ بوراده یاشایان و عینی عرقدن اولادقلری تخمین ایدیلن قوملری ده سیتاسم عمومیی آلتده طوبلاور بوکونکی اوقرایانیلر سیتیانک برقمی اولدیفنه کوره بوملکنده تاریخک طانیدینی اک اسکی اهالی ده سیتلر اولق لازم کلیر .

سیتلرک قبل المیلاد بدنجی عصرده آسیادن شرقی آوروپا استه پلرینه کجکلری ظن ایدیلکنده در . یونانیلرده بو عصرده سیتیا ساحلرینی قولونیزه ایتلر و سیتلرله تجاری مناسباته کیریشملردر . میلاددن تقریباً اوچ عصر اول ینه آسیادن کلن صارمانر سیتلری مغلوب ایتلر ، بالاخره اونلرده اسلاولر طرفندن تمیل ایدیلردر .

اسلاولرک آوروپایه هانکی زمان کلدکلری معلوم دکلدر . فقط آوروپاده ایلک برله شکلری محاک اوده و دینه برنهرلری آراسی اولدینی آکلاشیلشدر . بورادن هانکی تاریخده مهاجرته باشلاملر و شرقی آوروپا استه پلرینه نه زمان برله شملردر؟ بو سواله جواب ویریله میور . شرقی آوروپایه کلن اسلاولر ده ائرقل المیلاد زمانلر ایچون برشی بیلده دیکمزکی بعد المیلاد ایلک عصرلر ایچون ده معلوم اتمز یوق کیدر . کرچه پتوله مه (بطله میوس) . نک ذکر ایتدیکی بعض اسملرک بونلر عاقد اولماسی محتملدر . فقط بواسملر اوزرنده توقف اتمک قابل دکلدر . اوتنجی عصرده عربلرک بو قوملر ده ائرقل ویردکلری معلومات ده مهیدر . بونلر حقنده تاریخی ایلک دفعه تنویر ایدن قسطنطین پورفیروژه نه ت و بالخاصه کییه فلی وقعه نویس نستور [۱] اولشدر .

نستور اون ایکی قومک اسملرینی صایور : [۲]
۱ — نووگورود مرکز اولق اوزره ایلن کولی اطرافنده برله شن اسلاولر .

۲ — دینه بر ، دینا و وولغانهرلرینک منبرلری جوارنده قریوچیلر (بولوت ایرماغی اوزرنده یاشایانلر پولوچانلر دینور)

۳ — بریه ت دینا آراسنده دره غو وچیلر
۴ — بونلرک جنوب غریبسنده دره ولیانلر
۵ — مرکز لری کییه ف اولان پولیانلر

[۱] نستور (۱۰۵۶-۱۱۱۴) ده اودوسیا مناسرتده واهیدی .
کییه فده لاورانک قاتا قومینده مدفوندر .

[۲] La Race Slave - par professeur
Lubor Niedrie.

اعتذار — یکن نسخه مرده و شوان نافذ بک مقاله سنده کی (اوقرایانی) کله لری (اوقرایانی) اولارق یازیلشدر . تصحیح و اعتذار اولونور .

۷،۶ — تیوه رجیه ن لرو اولچیلر (دینه سترو یوغ آراسنده)

۸ — سویا اوزرنده رادیچیلر

۹ — اوقا اوزرنده ویاتیشلر

۱۰ — ده سنا ، سه ایم و سولا اوزرنده سیه وهریه نلر

۱۱،۱۲ — بوغ اوزرنده دوله نلر و بویانلر (وولنیالیر)

نستور ، بونلری (Rous روس) اسم مشترکی آلتده طوبلاور . فقط بو روس آدی نره دن کلیر ؟ بو خصوصده بعض فرضیه لر سرد ایدیلش ، فقط مسئله مقنع برشکلده حل ایدیله مه مشدر . شوراسی محقق در که کییه ف مرکز اولق اوزره تاسیس ایدن وارده برنسلکنه ویریلن بوآد ، بالاخره وارده غلره تابع اولان بوتون اسلاولر ایچون اولاسی سیاسی ده صوکرک ته نیک برعلم اولشدر .

اسلاولرک شرقی آوروپاده اشغال ایتدکلری ساحه اولجه باشقا قوملرله مسکوندی . بونلر اسلاولر طرفندن یا تمیل ایدیلشلر و یا برلرندن سورولوب جیقاریلشدر . شماله و شرقه دوغرو تورک - فین قوملر آراسنده قولونیزاسیون مشکل اولماش ، فقط جنوبه متوجه حرکت بطاقله ایلرله بیلشدر . چونکه جنوب ، شرقدن غریبه آقین ایدن قوملرک بولی ایدی . کوچه بلر ایچون استه پلر جوق مساعد شرائط عرض ایدیوردی .

اوجنجی و دردنجی عصرلرده هروللر و غوطلر (۳۷۵) ده هونلر ، ۴۸۲ تاریخده دوغرو بولغارلر ، (۷۵۵) یه دوغرو آوارلر ، بدنجی عصرک نصفه دوغرو خزرلر ، دو قوزنجی عصرده مجارلر و ده صوکرک په چهنک و قومان (پولووی) تورکلری بو ساحه بی چکنه دیلر . ۹۲۴ ده خالخالیرماغی کنارنده یایلان قانلی محاربه دن صوکرک موغوللر بوتون جنوبی روسیه بی تخریب ایتدیلر .

روایتله نظرا موغوللرک استیلانی ائساننده کییه ف ایلک اهالیسنی تماماً قایب ایتدی . ۱۴ نجی عصرک اورتاسنه دوغرو آسیا ایچنه سیاحت ایدن پلانو قاریتینی کییه ف حوالیسنی جوق شها بولدیغی یازیور . ۱۴ نجی و ۱۵ نجی عصرلرده باشقا محللردن کلن اسلاولر بوساحه بی یاواش یاواش دولدوردرلر .

اسلاولر ، شماله دوغرو یا بیلیمده مشکلات چکنه دیلر . فینوالیرک ساکن بولونقلری محللر قیصا بر زمان ایچنده اسلاولاشدی . متادی آقینلر و بالخاصه موغول استیلانی اسلاولرک بویوک بر قسمنی شمال اورمانلرینه التجایه مجبور ایتدی . اونلر اوراده جوغالدیلر و قوتله ندیلر . بوسورتله سیاسی مرکز جنوبدن شماله انتقال ایتدی . موسقووا کینازلنی کییه ف بره نسلکنک برینه قائم اولدی .

موغول فیرطینا سندن صوکرک غالیچیانک بیلدیزی بارلارکی اولدی . فقط بودوام ایتدی . غالیچیا ، قوتلی قومشولر آراسنده اوزون مدت آیاقده قالامادی . ۱۵ نجی عصر بدایتنده اوقرایانی و غالیچیا لیتوانیالیرک و پولونه زلرک اداره سنه کچمش بولونیوردی .

پولونه زلر و اوقرایانیلر آراسنده دیل و دین آیریلنی واردی . اولکیلر قاتولیک ، ایکنجیلر

اورتودوکس دی . بالخاصه دین آیریلنی پولونیا- اوقرایانی محادلاتنک اک مهم عاملی اولشدر . قاتولیک پولونه ز زادکانی کویلو به حیوان معامله سی یابیور و اونلک هیچ برحقنی طایما یوردی . زادکانه عاقداراضینک وارداتی ، التزام صورتیه ، یهودیلر تحصیل ایدیوردی . چفتجی یهودی به ترک ایدیلشدی و بو ، دینی آقینلردن وافتیز و ازدواج مراسمنه قادار هرشیدن بارا ایته یوردی . [۱]
بوسرحتسزجه تضییقات قارشیننده کویلی ایچون ، (Dikoie polie - دیکویه پولیه = وحشی صحرالر) قاقچقندن ، کنیش استه پلرده ، دینه برده کی آدارده ملجا آرامقندن باشقا امید یوقدی . بوفرا یلرله مختلف محللردن مختلف سبیلرله فرار ایدن سرسریلر ، عاصیلر ، قاتلر ، ماجرا پرستلر قاریشیدیلر و قازاق تشکیلاتی دوغدی [۲] . بونلرک آراسنده اک مشهورلری اون بشنچی عصرک نهایتلرینه دوغرو دینه بر آدارلرندن برنده (Chortita خورتیتا) آداسنده تشکل ایدن زاپوروغلردر . [۳]

[۱] پولونیا قرالی (استانیلاس لچینسکی) ، ۱۷۳۳ ده نشر ایتدیکی « پولونیا حکومتی حقنده مطالعات » نده اداره سزلکک ، مظالمک نتیجه لرینی اورتابه قویدقندن صوکرک اوقرایانی عصبانی شو صورتله ایضاح ایدیور : « اوقرایانی قیامی بو خصوصده یکی بر مثالدر . بوقیامک حقیقی سائی ، ایچمزدن اوقرایانده مالکانه لر اله ایدن بعضلرینک مرحتسزجه تضییقاتی در . بز بوملکنک زوالی خلقنک جساتی استخفاف ایدیوردرق ؛ اونلر ایچون یأس قوت منبعی اولدی . اذابه ، ظلمه اوزون مدت قاتلانلرک امید سزلکی قادار قورقوج برشی یوقدر . »

[۲] جوق اوزاق زمانلرده بیله کوچه به لرک دولاشدینی دون دینه بر آراسنده کی استه پلر داخلی حریلردن قاجانلر ، حکومتلرک مظالمندن قوتولق ایته ییلر قانونلر خارچنده قالمق ایسته یین مختلف ملیلرله منسوب مجرملر ایچون اک امین محللردی . خزر ، په چهنه ک و قومان آقینلری و ۱۳ نجی عصرده موغول استیلانی زماننده شهر و کولردن برچوغنک اهالیسی استه پلرله صیفیندیلر ده صوکرک لیتوانیا غران دوقی او لگه رد کییه ف ، جرنیقوف و بوشهرلرک اطرافنده کی اراضی بی ضبط ایدنجه استه پلرله دوغرو یکیدن مهاجرتلر و قوق بولدی . بو مختلف عناصر ایکی عصرلق بر زمان طرفنده قایناشدیلر ؛ اسلاو اولمایانلر اسلاولاشدی . اورتودوکسلنی قبول ایتدی . بونلرک صنعتی محاربه ایدی . آنجق بوسنعتی اوکره نمکله یاشایا بیلرلردی .

[۳] بوآدا دینه برک وجوده کتیردیکی سربیع آقینتیلرک آلتده بولونیوردی . زا ، اوته سنده ؛ پوروگیئی ، آقینتی ؛ زاپوروغ ؛ آقینتیلرک اوته سنده یاشایان قازاق دیمکدر . بونلر برونوع عسکری جمهوریت تشکیل ایدیورلردی . عنصر اساسی اوقرایانی ایدی . فقط آرالرنده هرماندن سرسریلر واردی بونلرک آداده مستحکم برقرار کاهلری واردی بو قرارگاهه سهج دینیردی . سهج طوپراق استحکاملرله محفوظ قابا و ابتدائی قولبلر بیغینندن عبارتدی . زاپوروغلر ، محاربه اولمادینی زمانلر تارالرنده چالیشیلر ، دینه بر

قازاقلر وضعیت، تکلیف ایدیلن یارانی، الده ایده جکلی غنائی نظردقه آلاق بضا تورکک، بعضاً پولونه زلرک و روسلرک خدمته داخل اولورلر. فقط هیچ برطرفه صداقت کوسترمز لردی. منفعلی بوترزده حرکتی ایجاب ایدیر یوردی.

قیلرنده بالی آلارلر، آوجلی یابارلر، ایچکی اعمال ایدرلر ویا اوافق تفک تجارتله اشتغال ایدرلردی. حربه کیشک لازم کلیرسه هه تمان اولری الک فضلہ سکر کونده امریه آماده پولوندوروردی. هر قازاق نفری هه تمانک دعوتنه آتی و سلاحله اجابت ایدر و محاربه دوام ایدیک مدتی طرفنده اجرت اولارلر یالکر بر دوقه آلیردی.

قازاقلر سلاح آلتیه شوصورتله دعوت ایدیلیردی. برمنادی آرابا اوستنده دولاشیر بوسک سله :

— هی، جماعت، باده نوشلر!.. ایچکی اعمال ایتمکدن، اوجاق کنارنده اوزانمقدن وجودلرک یاغریله سینکلی بسله مکدن وازیکیز!.. قهرمانجه شان و شرف قازانقی ایچون محاربه کیدیکز. ای رنجبرلر، قارا بوغداي آکه نلر، سور و محافظلری!.. اوکوزلرک قوروقلری آرقاسنده سور وکلنه بکر، طوبرانی صاری قافتانریکلر کیرله نه بیکز، بیکنک فضلترینکری باصلانمقدن قورویکیز! قازاق نامی، شرفی محافظه ایچون حرکت زمانیدر!..

بو سوزلری ایشیدن رنجبر صابانی براقیور، میخانه جیلر فیجیلرینی، چاقاقلرینی قیریور، اصناف ایشی، تاجر تجارتی ترک ایدیرور، هرکس اویک اشیانی بارچالایور و آتنه آتلا یوردی.

انتخاب ایدیلن قوماندانک عنوانی، « قوچووی-آنامان » دی. آنامانک محاربه امری شو ایدی : — اکسیریکری ایجه آراشدیرک، آرابالریکری حاضرلاک، سلاحلریکری معاینه ایدک. یانکره جوق البسه آلامک، بر قازاق ایچون بر کوملک، ایکی بانطولون بر آزیغ یاغی و دوولمش آرابا کافیدر. کیمسه ده فضلہ سنی کوتورمه سین. هر قازاق احتیاطاً بر جیفت آت کوتورمه جک. بطاقللری و نهرلری کچمک ایچون ایکی یوز جیفت اوکوز لازمدر. فقط هر شیدن اول انضباط! ایچکیزده اوایلہ آدملر بیلیرم که غنائم میانده بولونان ایکی قوماشلری چوراب یایمق ایچون بیرتارلر. بوشیطان عادتت ترک ایدیکز. فیستانلری دکل ایی سلاحلری، بوکده خیف دوقالری آلکیر. سزه برشی ده سوبله به جکم؛ حریده بریکز سرخوش اولورسه ایسترسه اردونک الک ایی قازاغی اولسون کویک کی آرابالرک یانسه سوروکلر و هیچ بر آیین یایدیرمادن کبرتیرم. کنجلر، اختیارلری هر برده دیکله بیکز، بر قورشونله وورولور، باشکزه ویا هر هانکی بریرکزه بر قیلیج ضربه سی کلیرسه برقدح راقیه بر آووج باروت آتکز و بر یودومده ایچکیز. آجی کچه جک، حتی اوافق بر نوبت بیله کچرمه به جککیز. سه چه کیرمک ایچون پارولا شو ایدی :

— مرجبا، حضرت عیسی به اینا تیرمیسک؟

— اینا یورم

— اقایم نلکه به؟

۱۶ نجی، عصرک صوکنده و ۱۷ نجی عصرک باشلانمقده قازاقلر اوقراینده پولونیایه قارشى باشلایان عصیان حرکتک باشنه کچدیلر. بو عصیانک الک مهم سیلری نالیوا یوقو، تاراس و پاولویق آندنه کی هه تمانلردی. پولونیا بو عصیانلری مشکلاتله باصدیردی. قازاقلر آقینلرنده قوروقچ خربیانده بولومش لردی. پولونه زلرک انتقامی عینی درجه ده شدتلی اولدی. (۱۶۴۶) ده اولکیلردن ده واسع بر عصیان بارلادی : قازاق هه تمانی (بوغدان خه لینسکی) قریم خانیله آکلش-ی. اوقرایانی قورتارمق، اورتودوقس مذہبک انتقامی آلق ادعاسیله پولونیا اوزرینه آتیلدی. (خه لینسکی) نک اردوسی اوقراینا کوبولوریلہ قازاقلردن متشکلدی. قریم خانیه کوندردکی سواریلرله یواردوی تقویه ایددی. قازاقلر زادکانی دیری دیری آتسه آتدیلر، پولونه ز کوی و شهرلرینی طاش طاش اوستنه بر اقامق اوزره تخریب ایدیلر، اهالی بی، قادی و جوجوقلری استنا ایتمه یه رک، اولدیردیلر، یوز بیک قادار یهودی بوغازلادیلر. بو قوروقچ آقینی دور دورمق ایچون کوندیلن پولونه ز اردولری مغلوب اولدی. لهستان خه لینسکی به مصالحه تکلیفنه مجبور قالدی. زبوروف معاهده سی عقد ایدیلدی. فقط معاهده ایکی طرفه ده ممنون ایتدی. اوقرایانلر تام بر استقلال تأمین ایتمه ی معاهده نی بکه نه یورلر، پولونه زلرده بومعاهده نک بعض ماده لرینی پولونیانک حیثیت و شرفله قابل تألیف کورمه یورلردی. مصالحه دوامسز اولدی. یکیدن

— اوکاده

— کلباسیه کیدیورمیسک؟

— کیدیورم.

— خاچ اشارتی یاپ!

کلن اشارتی یاپیوردی. اوزمان هه تمان پک ایی، دیردی. خوشکه کیدن قورده نی (محلہ) به کیت! قبول مراسمی بوندن عبارتدی. سه چه قادی کیره مزدی. آقینده بر قاق کوزله قادی آه ایدنلر بولرک بر قاق فرسخ وزاقده بر افعه مجبور دیلر. محاربه دن عودنده غنائم تقسیم ایدیلیردی. عسکر وضابط آراسنده محاربه دن خارج زمانلرده تام بر مساوات واردی برلکده بک به نیر و برلکده ایچکی ایچیلیردی.

هرسته صوکنده هه تمان قازاقلری طوبلارویکی هه تمان انتخاب ایتله لرینی تکلیف ایدردی. بعضاً وظیفه سنده قالماسی کندیسندن رجا ایدیلر و بعضاً ده یکی بر رئیس انتخاب ایدیلیردی. اوزمان اسکی هه تمان یکیسنه رئیس سرپوشنی، قوماندانلق عصاسنی و بربر وقازاقلره « آراکزه علی الماده بر قازاق کی قاریشورم » دیردی. بوتون زاپوروغلری یکی رئیسک اوکنده آکیلیرلر، اطاعت اشارتی یابارلر، باشلرینی طوبراق اوزرینه قورلردی.

دها صوکرالری یکی مهاجرنلر زاپوروغ جعیتمک خشین سیاسی آرزوق ده کیشدیردی؛ انضباط کوشه دی، ۱۷ نجی عصرده هه تمان و بویوک ضابط عائله لرندن پولونیاده کنه بکره یین بر صنف اصالت بیلہ دوغدی.

محاربه به باشلانیدی. فقط بودفعه قریملیرک معاونتنه مظهر اولامایان خه لینسکی محاربه نی قایب ایددی (۱۶۵۱). یکی بر معاهده ایله زبوروفده اوقراینا ایچون تأمین ایدیلن منفعلردن وازیکچه مجبور اولدی. (۱۶۵۴) ده هه تمان قازاق مجلسنی طویلادی. قومشولر آراسنده برینک حامی اولارلر انتخابی تکلیف ایددی. پولونیایه قارشى اوقرایانی وقازاقلری حمایه ایده جک ایکی قوتلی حکومت موجود ایدی : روسیه و تورکیه... مجلس روسیه نی ترجیح ایددی. چارک معاونتی طلب ایدیلدی. چار آلہ کسی میخائیلوویچ قازاقلرک مراجعتی اوقرایانی آلہ کیرمک ایچون بر فرصت صایدی. روسیه - پولونیا محاربه سی باشلادی. مغلوب اولان پولونیا اوقرایانی - کوچوک برقمسنی محافظه ایتک شرطله - روسیه به ترک ایتکه راضی اولدی.

روسیه، اوقرایانی به بعض امتیازلر بخش ایدیروردی : هه تمانک اجنبی مملکتلرله مناسبانده بولونایلمه سی، مملکتک داخلی اداره سنده مستقل اولماسی و بریکلری طویلاماسی کی.. یالکر پولونیا قرالی و پادشاهله مناسبانه کیریشمک ایچون هه تمان چارک مساعدنه سنی آلفه مجبور دی.

معافیه روسیه هر وسیله دن استفاده ایدرک امتیازاتک حدودینی دارالتغه و اوقراینا اوزرنده کی حاکمینی تقویه به چالیشیوردی. بو وضعیت قارشینسده قازاقلرک برقمسنی تورکیایه مراجعت ایددی. بولرک باشنده دوروشه نقو بولونیوردی. دوروشه نقو، تورک حمایه سنی دیکرلرینه نظراً نهلکه سز کوریور و پادشاهدن معاونت رجا ایتک اوزره ایلچی کوندیریوردی. ایلچی پادشاهی یکیشهرده بولدی؛ قریملیرک تجاوزه به مساعدنه ایدیله مه سنی، پولونیایه قارشى دوروشه نقونک حمایه ایدیله سنی رجا ایددی. بورجا اسعاف ایدیلدی. پولونیانک تجاوزه قارشینسده دوروشه نقوی حمایه ایتمه یین قریم خانى عادل کرای عزل ایدیلدی. پولونیا قرالنه پادشاهی متبوع طانییان و تورکیه نک حمایه سی آلتیه کیرن قازاقلره تجاوزه ایدیله مه سی تبلیغ ایدیلدی. پولونیای قرالی، اوقراینا اوزرنده کی حقوقندن، دوروشه نقونک بر طاصی اولدیفندن، تاتارلرک ایکی مملکتک دوستلغیه قابل تألیف اولمایان تجاوزلرندن بحث ایدره رک جواب ویردی.

بودفعه صدراعظم کوبرلی زاده تهید آمیز بر مکوب کوندردی. مکوبک شوسطرلری شایان دقتدر :

« قزاق ولایتی اهالیلری قدیمدن کندی باشلرینه بر قوم ایکن صلح طریقله موافق و عهد و نجه شروط و قیود ایله تحت اطاعتکزه کلشروخیل مدت اول منوال اوزره نه حال ایسه قالمشله. بالاخره بئکیزده اولان عهد و پیمانہ مغایر کندولره ایتدیکز ظلم و تعدی به وجور و اذیتہ تحمل ایدمه یوب قزاق طائفه سی مال و مملکتلرینک محافظه سی ایچون اجناسیله تحت اطاعتکزدن جیقوب و قیلیجه ال اوزادوب الخ... » [۱]

صدراعظم مکتوبنده اوقراینا اوزرنده پولونیانک

[۱] راشد نابغی صهیغه (۲۵۷، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۳)

هیچ برهنگی تورکیانک، طایفایاجنی قطی بر لسانله افاده وسفره چقان پادشاهک مسئلهی قیلجیه حل ایدمجهکی بیان ایدیوردی .

بولونیا به قارشى آجیلان محاربه ده پادشاهده بولوندى . برجوق قلعهلر و پلنگه لر از جمله قامیچی قلعهسى ضبط ایدلکدن سوکرا معاهده عقد ایدیلدی و بولونیا دوروشه نقونک اراضینه تجاوز اتمهکی تعهد ایتدی . فقط بومعاهده دواملى بر صالح تأمین ایدمهدهدى . دیگر طرفدن دوروشه نقونک قازاقلری قرعک معاوضله روسلرده محاربهیه کیریشدیلر . بویلهجه ۱۷ نجی عصرده اوقراینا، تورکر، روسلر و بولونهزلك متادیا بوتوشدقلری بر حرب صحنهسى اولدی . ایکنجی ویا نه محاربه سندن سوکرا تورکیانک اوقراینا ده کی رولى اهمیتى قایب ایتدی . قریم خانلری اسکیسى کی اوقراینا ایشلرینه مؤثر برشکده مداخله ایدمه یورلردی . روسیه کوندن کونه قوتله نیور و جنوبه دوغرو حددی کنیشله تهرک قارا ده کیز ساحلرینه ایتکه چالیشیوردی . اوقرایناک عاقبتی تعین ایتشدی .

روسیه - اسوهچ محاربانی اتسانده هه تان مازه با بوتون قازاقلری روسلره قارشى قیام ایتدیره جکی وعیدله اون ایکنجی شارلی اوقراینا به دعوت ایتش ایه ده و عدى ایفا ایدمه مش و پولتاوا محاربهسى اسوهچ اردوسنک نام بر پریشانی به اوغراماسیله نتیجه اسوچ قرالیله برلکده تورک طور اغنه التجا ایتکه مجبور قالشدی . بوندن سوکرا روسیه تورکیانک ضعفندن استفاده ایدرک بوراده ده قوتلى صورتده برله شدی آراسیرا قیام ایدن قازاقلری شدله تأدیپ ایتدی . دینه پر و دینه سترحوضه لرینک تورکیا اللهه قالان قسملری و قریبى ضبط ایتکه چالیشدی و بوکا موثق اولدی . ایکنجی قاته بن دینه پر اوزرنده کی سهجی طویله تخریب ایتدکن سوکرا (۱۷۸۳) ده زاپوروغلی قویان نهرینک صاغ ساحلنه برله شدیردی . بونلر چرنومور قازاقلری آدینى آلدیلر . بوسورتله اوقراینا ، افندی ده کیشدیردی واسته پلرک هیچ بر قوته تابع اولق ایسته مه بن جرأتکار و سرآزاد سواریلری ده روس چارلنک مطیع وفدا کارعسکرلری اولدیلر .

بوتون بو استیلار ، مد و جزرلر ، قاریشقلر ، سوکی کله بن محاربهلر شرقی آوروپا اسلاولری اوزرنده جوق مؤثر اولدی . اساساً طبیعى شرائط اعتباریه یکندیکرندن فرقلى محیطلرده یاشایورلردی . بوشرائطه تاریخی طالعک تأثیراتی ده انضمام ایدنجه لسان و حرث اعتباریه آیریلقلر تولد وباشلیجه اوچ غروب تیلر ایتدی : شمالده بویوک روسلر ، غربده ، بیاض روسلر و جنوبده ، سان، برییت و دینه پر آراسنده اوقراینا لیلر و یاخود یاقین بر زمانه قادار قوللانیلان اسلریله کوچوک روسلر ...

بیاض روسی : یوک روسدن تماماً آیری برانغودج اولق اوزره تلقی ایتک دوغرو دکلدلر . فقط کوچوک روس یاخود اوقراینا لیلر تاریخی و طبیعتک شمالده یاشایان بویوک روسدن جوق فرقلى اولارق یاراتدینى اتوغرافیک برانغودج اولارق قبول ایتک ایجاب ایدر .

اون دو قوزنجی عصره قادار بویوک روسلرله اوقراینا لیلر آراسنده یاشایش ، لسان و آنتروپولوژیک اوصاف نقطه نظرندن موجود آیریلق مسئلهسى جدی بر مناقشه موضوع اولامشدى . (۱۷۹۸) دن اعتباراً اوقراینا ده محلی بر ادبیات وجوده کتیرمک ایچون فعالیت باشلادی . حکومت بو حرکتدن قوشقه ولاندى . ۱۸۴۷ ، ۱۸۶۳ و ۱۸۷۶ ده اوقراینا دلیلله اثر تشری منع ایدیلدی . فقط بو ممنوعیت حرکتک اوکنه کچمهدهدى . بولسانک ادبیاتی انکشافده دوام ایتدی . بویوک روس و اوقراینا محررلری آراسنده حرارتلى مناقشه لر یاپیلدی . ایکی طرف ده کندی لسانلرینک ده ااسکی ودهاصاف اولدغنی ادعا

الم ونشته

ده کیز ، بر وورغون کبی ؛

أفقلر ، یورغون کبی ..

آی ، کیزلی بر قورقوده ؛

ییلدیزلر هب اویقوده ..

کوکلم ؛ بوشالدى ، دولدى ،

قارا کلک بر صواولدى .

ألمه جیلغین آقدق ،

نشهلردن اوزاقدق ...!

ده کیز ، بر خویا کبی ،

أفقلر ، رؤیا کبی ؛

آی ، اوینادی صولرده ..

کوکلم قویه باقدی ده :

جوشدی ، بوشالدى ، دولدى ،

سه وینجیه سرخوش اولدى .

نشته یله جیلغین آقدق

ألمردن اوزاقدق ...!

آنطالیه : ۱۹۲۴

اکرم رشید

ایدیوردی . پوغودین ۱۴ نجی عصره قادار کییه فک بویوک روسلرک اللهه بولوندیغی ، کوچوک روسلرک بو ساحهیه موغول استیلا سندن سوکرا قارباتلردن کلدکلرینی ادعا ایتدی . بو دعایه کوچوک روس محررلری فیلولوژیک معطیاته و تاریخه استناد ایدرک جواب ویردیلر . [۱]

ماقبسومورج ایکی لهجه آراسنده موجود درین آیریلقی قید ایتکه اکثفا ایتمه بهرک بویوک و کوچوک روسلرک یاشایش وسجیه اعتباریه ده بر بوندن فرقلى اولدقلری فکرینی ایلری به سوردی . مورخ قوستو-ماروف (۱۸۶۱) ده :

« بالکز ایکی روس لسانی موجود دکلدلر . عیبی

[۱] اسلاو ادبیاتی تاریخی-بلین و اسپامورج

زمانده یکندیکرندن تماماً آری ایکی ملت واردر و بونلرک تاریخ برله شدیرمشدلر . دییوردی . بونظریه نک طرفدارلرینه نظراً دوینا و دینه پرک شمال و شرقده یاشایانلر خالص اسلاو اولابوب اسلاو لاشش فینلر و تورک - تاتارلردر .

بر طرفدن لسانیات و تاریخ ساحه سنده بومناقشه لر جریان ایدرکن دیگر طرفدن آنتروپولوژی نقطه نظرندن اجرا ایدیلن تدقیقلرک نتیجه لری اورتابه آتیلدی . بوتدقیقات کوچوک روسلرله بویوک و بیاض روسلرک بدن تشکلات نقطه نظرندن بر برلرینه بکزه مده کلرینی اثبات ایدیوردی :

ایوانووسکی طرفندن طویلانان آنتروپولوژیک معلوماته نظراً ۱،۶۵۰ اذن اوزون بوی بویوک روسلرده % ۵۱ ، بیاض روسلرده % ۶۴ ، کوچوک روسلرده % ۵۳ در . کوزلرک ، صاچ و صافالارک رنگی اعتباریه ده اوچ غرویه عائد نسبتلر تخالف ایدیور :

اسمر کستانه رنگی صاریشین			
بیاض روسلرده	۲۱	۳۱	۴۸
بویوک روسلرده	۲۲	۴۱	۳۷
کوچوک روسلرده	۲۸	۴۲	۳۰

حقنی تشکلات نقطه نظرندن ده غرویلر آراسنده مهم فرقلر موجود اولدینی اثبات ایدیلشدر .

لسانی و تاریخی مسئله لر اطرافنده باشلایان و سوکرا موضوعنک حدودینی آشان علمی مناقشه لر ، اون دو قوزنجی عصرک ولودادی فعالیتی ، ملی لهجه نک انکشافی ایچون صرف ایدیلن جهده ، تاریخی و اتنوغرافیک تدقیقات اوقراینا ده سیاسی افتراق امللرینک دوغماسنه خدمت ایتدی . منورلر بویوک روسلرله قوتلی بر قرابت افاده ایدن کوچوک روس و یوغوروس اسملرینی ترک ایتدیلر ، اوقراینا لى آدینی آلدیلر ، اوقرایناک مستقل بر سیاسی موجودیت حاله کله سی ، هیچ اولمازسه ، ادارى مختاریته نائل اولماسی ایچون کیزلی بر صورتده اوغراشمغه و بویوله تلقیناتده بولونمغه باشلادیلر . چار حکومتی بو فعالیتلری شدتله تعقیب ایتدی . فقط بو تعقیب ملی حسلری درینله شدیرمکدن ، حریت عشقنی تقویه ایتکدن باشقا بر شیئه یارامادی .

اوقراینا ده ۱۹ نجی عصرک تجریله باشلایان ملی انتباه دورینی ایکی به آیرمق ممکندر : (۱۸۴۰) دن اول و سوکرا .

(۱۸۴۰) ده قادار اورتابه قوتان و بویوک بر یکسونه بالغ اولان اثرلرک بویوک بر قسمی جیلز و قیمتدن محرومدی ؛ ملی فعالیتلری تنظیم ایدمجهک ، تعقیبی لازم کلن یولی قوتلی بر ایشقله آیدینلا تاجق قدرنده شخصیتلر موجود دکلدی . بو تاریخدن سوکرادرکه اوچ بویوک محرک تأثیرلری آلتده ادبی و فکری حیات فیضلی بر انکشافه مظهر اولمش ، ملی حرکتلر حقیقی غایه لرینه توجه ایتش ، انتظام وشعور قازانمش در . اوقراینا به شرف ویرن بواوچ یوکسک و مستثنا محرر ، شاعر تاراس شه وچه نفو ، مورخ قوستومارف و قولیشدر .

رضوانه نافی